

УДК 336.71

Москаленко Н. В., старший викладач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу Національного університету державної податкової служби України (Ірпінь)

ДОСВІД США ЩОДО ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

У статті розглянуто зарубіжний досвід запобігання та протидії легалізації грошових коштів або іншого майна, одержаних злочинним шляхом, на прикладі США. Особливу увагу звернено на законодавство США, що регламентує дану сферу, дозволяючи розвивати міжнародно-правове та економічне співробітництво, вживати заходів для зближення внутрішніх правових режимів протидії відмиванню з урахуванням специфіки правової системи і міжнародних стандартів. Розглянуто впровадження Закону США «Про оподаткування іноземних рахунків» («Foreign Account Tax Compliance Act», FATCA), метою якого є екстериторіальний механізм протидії легалізації доходів за межами США, одержуваних американськими громадянами і резидентами внаслідок ухилення від оподаткування. Охарактеризовано особливості двох моделей міжурядової угоди для реалізації даного закону. Охарактеризовано необхідність значних змін, щодо організації міжнародної системи протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, у частині інтенсивного обміну відомостями не тільки про осіб, які ухиляються від сплати податків, а й про тих, хто здійснює операції з легалізації інших доходів, одержаних злочинним шляхом.

Ключові слова: міжнародний досвід; легалізація доходів; система протидії; фінансові операції; міжнародне співробітництво; банківська таємниця; бази даних; закон FATCA.

Літ. 5.

Москаленко Н. В.

ОПЫТ США ПО ПОСТРОЕНИЮ СИСТЕМЫ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ЛЕГАЛИЗАЦИИ ДОХОДОВ, ПОЛУЧЕННЫХ ПРЕСТУПНЫМ ПУТЕМ.

В статье рассмотрен зарубежный опыт предотвращения и противодействия легализации денежных средств или иного имущества, полученных преступным путем, на примере США. Особое внимание обращено на законодательство США, регламентирующее данную сферу, которое позволяет развивать международно-правовое и экономическое сотрудничество, принимать меры для сближения внутренних правовых режимов противодействия отмыванию с учетом специфики правовой системы и международных стандартов. Рассмотрено внедрение Закона США «О налогообложении иностранных счетов» («Foreign Account Tax Compliance Act», FATCA), целью которого является экстерриториальный механизм противодействия легализации доходов за пределами США, получаемых американскими гражданами и резидентами в результате уклонения от налогообложения. Охарактеризованы особенности двух моделей межправительственного соглашения для реализации данного закона. Произведена характеристика необходимости значительных изменений, по организации международной системы противодействия легализации доходов, полученных преступным путем, в части интенсивного обмена сведениями не только о лицах, уклоняющихся от уплаты налогов, но и о тех, кто осуществляет операции по легализации других доходов, полученных преступным путем.

Ключевые слова: международный опыт; легализация доходов; система противодействия; финансовые операции; международное сотрудничество; банковская тайна; базы данных; закон FATCA.

Moskalenko N.V.

THE US EXPERIENCE OF BUILDING OF A SYSTEM TO PREVENT AND COUNTERACT AGAINST CRIMINAL INCOME LEGALIZATION.

The article analyzes the international experience of combating legalization of criminal money or other property, based on the example of the United States. In this country, the system is built taking into account the progressive principles of economic regulation and control. Studying the experience of the United States of AML it is important to consider not only theoretical but also practical aspects. Significant importance is paid to the provisions of US law governing this sphere, which enables the development of the international legal and economic cooperation, the introduction of measures to converge domestic legal regimes combating the illegal money laundering taking into consideration legal system specific and the international standards. It describes also the implementation of US law "On Foreign Accounts Taxation" («Foreign Account Tax Compliance Act», FATCA),

which aims at extraterritorial mechanism of counteraction against legalization of US citizens' and residents' income outside the US due to tax evasion. It features also two models of intergovernmental agreement of the Law implementation. Characterized need for significant changes on the international system of AML crime in an intensive exchange of information not only on individuals who refuse to pay taxes, but also those who transacts the legalization of other proceeds of crime.

Keywords: *international experience; income legalizations; counteraction system; financial transactions, international cooperation; banking secrecy; databases; FATCA.*

Глобалізація і прискорення транскордонних припливів капіталу створили умови для активізації організованої злочинності, яка все більше набуває міжнародного характеру. Капітал, отриманий кримінальними угрупованнями незаконним способом, спрямовується як на особисте збагачення організаторів, так і на підтримку їх діяльності, зокрема, однієї з найбільш суспільно небезпечних – терористичної. Разом з тим заходи протидії злочинцям з боку світової спільноти сильно обмежують можливості використання нелегальних доходів. У зв'язку з цим у кримінальних осіб вкрай затребувані різні способи надання законного вигляду так званим операціям з відмивання брудних грошей.

Легалізація доходів тісно пов'язана з такими явищами, як «втеча» капіталу, корупція, використання компаніями та банками офшорних юрисдикцій для приховування джерела походження доходів та ухилення від податків.

На сьогодні легалізації доходів властиве постійне ускладнення схем, прискорення проведення незаконних операцій, а також потреба у використанні транзитних банківських рахунків, що призводить як до серйозних втрат економічних ресурсів, так і репутації банків. Загальні масштаби даної загрози для банківського сектору можна охарактеризувати кількістю вжитих до них санкцій, які вказують на їх причетність до легалізації доходів, отриманих незаконним шляхом, та на невиконання вимог законодавства в цій сфері.

Механізми протидії легалізації доходів незаконного походження у фінансових організаціях повинні безперервно вдосконалюватися, що дозволить якісно аналізувати інформацію, яка надходить, своєчасно виявляючи в ній відомості про операції, пов'язані з легалізацією злочинних доходів, забезпечувати фінансову безпеку банку, сприяти раціональному використанню його ресурсів та досягненню стратегічних цілей.

Протидія відмиванню є одним з актуальних і найважливіших завдань для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки та, як наслідок, посилення позицій країни на міжнародному рівні. Зазначене зумовлює нагальну потребу у дослідженні зарубіжної системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму (ПЛД/ФТ), а саме наявної у США, з метою використання найбільш передового досвіду для вироблення напрямів вдосконалення вітчизняної системи протидії.

Фундаментальні основи функціонування системи протидії легалізації доходів злочинного походження закладено такими зарубіжними дослідниками, як Дж. Біккер, Б. Боніе, Л. Гроот, Е. Джеймс, Дж. Джонсон, М. Катенберг, Е. Клейтон, С. А. Потьомкін, Дж. Рінгут, Б. Унгер, Дж. Уолкер, Дж. Ферверд, Г. Хінерк, Х. Чанг, Ю. Чіханчін та інші. Окресленої проблематики також торкалися у своїх працях такі вітчизняні науковці, як О. І. Барановський, О. М. Бережний, С. А. Буткевич, В. І. Грушко, С. О. Дмитров, І. І. Д'яконова, А. В. Єшов, С. В. Коваленко, О. Є. Користін, О. В. Кузьменко, С. В. Леонов, Т. А. Медвідь, Н. В. Синюгіна та інші.

Незважаючи на значний рівень наукової розробленості зазначеної проблеми, поза увагою вчених залишається цілий ряд актуальних теоретичних та прикладних питань. Зокрема, це стосується нових міжнародних вимог, у тому числі імплементації Закону США «Про оподаткування іноземних рахунків» («Foreign Account Tax Compliance Act», FATCA) в Україні, що підтверджує актуальність та практичну значимість даної статті.

Сполучені Штати Америки, як країна з провідною економікою світу, одні з перших почали вживати заходів щодо легалізації злочинних доходів. Керівні органи країни почали активну діяльність, пов'язану зі створенням системи протидії різним схемам, спрямованим на легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом. Важливим елементом цієї системи стало створення законодавчої бази, що регулювала б діяльність фінансових інститутів.

Так, у 1970 році був ухвалений Закон про банківську таємницю («Bank Secrecy Act», далі – BSA) з метою протидії проведенню незаконних фінансових операцій, пов'язаних з відмиванням злочинних доходів, з використанням прихованих рахунків в іноземних банках. Він передбачає контроль за кожним грошовим переказом, що перевищує десять тисяч доларів США, а також встановлює стандарти, що вимагають цивільної або кримінальної відповідальності за їх порушення. Крім того, для здійснення жорсткого контролю держави за операціями, проведеними фінансовими інститутами у США, створена розгалужена мережа контролюючих організацій, наділених відповідними функціями.

Другим важливим кроком щодо боротьби з легалізацією злочинних доходів стало ухвалення у 1986 році закону «Money Laundering Control Act», який додав до списку кримінальних злочинів діяння, що прямо або опосередковано стосуються відмивання доходів. При цьому даний нормативно-правовий акт виділив три окремі різновиди кримінального злочину у сфері відмивання злочинних доходів, а саме:

- умисне надання службовцями кредитних організацій допомоги при проведенні операцій, що можуть здійснюватися з метою легалізації злочинних доходів;
- схилення третіх осіб до відмивання великих сум (понад сто тисяч доларів США), отриманих від незаконної діяльності;
- умисне дроблення перекладів з метою обійти відповідні вимоги BSA.

Покаранням за вказані злочини передбачено грошовий штраф, сума якого може доходити до півмільйона доларів США, або виплата у подвійному розмірі суми відмитих доходів з вилученням майна, а також обмеження свободи строком до 20 років.

У тому самому році набув чинності Закон «Comprehensive Money Laundering Act», який встановлює обов'язок для кредитних організацій проводити роботу з обліку всієї первинної документації за безготівковими операціями у сфері торгівлі та послуг, поштових і телеграфних грошових переказів, а також банківських, касових і туристичних дорожніх чеків на суму понад три тисячі доларів США.

Закон про боротьбу з наркотиками («Anti-Drug Abuse Act»), який набув чинності у 1988 році, посилив відповідальність, дозволивши позбавляти власності, яка використовувалася в незаконних оборудках при проведенні грошових переказів, їх дробленні і залученні в них третіх осіб. Цей нормативно-правовий акт дозволив Мінфіну США запитувати у кредитних установ будь-яку додаткову інформацію про операції клієнтів. Закон також надав Мінфіну США повноваження укладати двосторонні міжнародні угоди, що допомагають відслідковувати підозрілі фінансові операції за кордоном.

Виданий у 1990 році Закон «Crime Central Act. Par» надав право Департаменту Казначейства США з контролю та нагляду за держбанками – Office of the Comptroller of the Currency (далі – OCC) – залучати до здійснення фінансових перевірок та розслідувань іноземні банки, а також допомагати іноземним кредитним організаціям у розслідуванні злочинів у сфері відмивання незаконних доходів.

У свою чергу, Законом США 1991 року «Про розвиток Федеральної корпорації зі страхування депозитів» («Federal Deposit Insurance Corporation Improvement Act») OCC був також наділений правом надавати інформацію, отриману внаслідок проведення розслідувань за операціями, пов'язаними з легалізацією злочинних доходів, керівникам кредитних установ за умови, що передача відомостей не завдасть шкоди економічній безпеці США [1].

Закон «Housing and Community Development Act», ухвалений у 1992 році, посилив відповідальність кредитних установ, що здійснюють операції з відмивання, а також порушують приписи BSA не приймати від клієнтів гроші з сумнівним джерелом походження. За порушення даних вимог діяльність установи та всіх його філій може бути припинена, аж до арешту коштів на рахунках або навіть їх закриття.

Директивою 1995 «Presidential Decision Directive» (PDD) № 42 діяльність, спрямована на легалізацію (відмивання) незаконних доходів, визнана загрозою національній безпеці США. З метою недопущення створення різних схем відмивання таких доходів пропонується як превентивні заходи проводити із зарубіжними країнами-членами ООН переговори про припинення діяльності розташованих у їх юрисдикції фінансових організацій, використовуваних для легалізації (відмивання) злочинних коштів. За відмову припинити діяльність подібних фінансових установ пропонується застосування санкції, яка полягає у закритті цим фінансовим установам доступу до фінансової системи США [2].

Крім того, даний нормативний акт закріплює вжиття таких заходів:

- відмова у видачі віз членам злочинних угруповань та їх родичам, а також особам, що підозрюються у цьому;
- розроблення нормативно-правового акта, який розширює можливості американського уряду щодо збору доказів і кримінального переслідування осіб-членів міжнародних організованих злочинних груп;
- накладення санкцій на іноземні уряди, які співпрацюють з міжнародними злочинними організаціями або не здійснюють заходи щодо боротьби з ними.

Наступними важливими елементами американської системи протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, є її суб'єкти – федеральні та місцеві органи влади, що проводять фінансовий контроль і моніторинг.

Так, у Мін'юсті США з 1984 року діє постійна робоча група з виявлення підозрілих фінансових операцій з готівковими коштами. Цією групою розроблено єдиний для кредитних установ США бланк-заяву про підозрілі операції, а також сформовано систему надання та аналізу таких відомостей.

Поліція штатів також бере участь у протидії легалізації (відмиванню) злочинних доходів. Так, якщо при проведенні ними розслідувань різних злочинів, особливо пов'язаних з розповсюдженням наркотиків або торгівлею зброєю, їм стають відомі факти легалізації незаконних грошових коштів, то вони інформують про це місцеві органи влади, у компетенції яких перебуває боротьба з відмиванням доходів, отриманих незаконним шляхом.

У банківській сфері США протидією легалізації злочинних доходів займаються такі контрольні органи:

- Апарат ревізора з грошового обігу;
- Федеральна корпорація зі страхування вкладів;
- Правління Федеральної резервної системи;
- Управління з контролю за дотриманням законності;
- Національна адміністрація кредитної спілки.

Зазначені відомства розробили спеціальні методики для розпізнавання можливих порушень і злочинної діяльності в банківській сфері. Під час проведення перевірки банківських структур названі вище органи контролю можуть зосередити увагу на фактах потенційного шахрайства, внутрішніх зловживань та інших злочинних діяч, у тому числі пов'язаних з відмиванням грошей. Для перевірки дотримання Закону «Про банківську таємницю» або розслідування можливих порушень будь-яких інших нормативно-правових актів ці відомства можуть здійснювати банківські ревізії. Наприклад, Федеральна корпорація зі страхування вкладів створила свій відділ з економічних злочинів, до якого ввійшли спеціально підготовлені інспектори з вивчення можливої злочинної діяльності.

Особливе місце в системі установ щодо запобігання відмиванню грошей у США посідає Управління по боротьбі з фінансовими злочинами (Financial Crimes Enforcement Network – FinCEN), скоординована діяльність усіх державних органів у цій сфері. FinCEN виконує роль ПФР США, основною функцією якого є надання допомоги правоохоронним органам у їх протилегалізаційній діяльності як на американській території, так і на міжнародному рівні [3].

Сьогодні FinCEN являє собою інформаційно-аналітичний центр, який збирає, обробляє, аналізує і класифікує фінансову інформацію, а потім передає її компетентним органам. Самостійно FinCEN не розслідує злочини, пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, а лише здійснює інформаційне забезпечення спецслужб і правоохоронних органів.

Крім того, FinCEN відіграє певну роль у розслідуванні справ, пов'язаних із загрозою національній безпеці США, розгляд яких належить до компетенції спеціальних служб. Його послугами також користуються ЦРУ, ФБР і РУМО.

FinCEN має доступ до централізованих сховищ інформації ЦРУ, військової розвідки і Агентства національної безпеки (АНБ). Наявність доступу до інформації АНБ має для роботи FinCEN особливо важливе значення, оскільки АНБ може перехоплювати інформацію, що передається цифровими засобами у США, так і за її межами.

У 1992 році FinCEN уклало угоду з Tracfin – Комітетом з обробки розвідувальної інформації та боротьби з нелегальними мережами фінансових установ, створеним при Міністерстві фінансів Франції. Потім FinCEN підписало угоду з Національним управлінням кримінальної інформації Великобританії (National Criminal Intelligence Network – NCIN), австралійською організацією AUSTRAC та іншими аналогічними структурами розвинених країн.

У 1995 році з ініціативи FinCEN Міністерство фінансів США розробило нові правила, що регламентують діяльність, спрямовану на вжиття заходів щодо протидії відмиванню коштів. Цими правилами встановлено, що банкам в обов'язковому порядку необхідно повідомляти в контрольні органи у стандартизованій і доступній формі про всі грошові перекази готівки сум понад 3 тис. доларів США. У зв'язку з цим фінансова документація, яка відповідно до американських законів «Про банківську таємницю» надається в контрольні органи США, надходить також і в FinCEN, де сформовані і постійно поповнюються такі бази даних [4]:

1) База даних фінансової інформації (Financial Database – FDB), у якій зосереджена вся фінансова звітність, що надається банками та фінансовими установами США в державні контрольні органи, у тому числі:

- Декларації про проведені операції з сумами, що перевищують порогові значення;
- Декларації про фінансові операції в казино (Currency Transaction Reports by Casinos – CTRC);
- Декларації про рахунки у кредитних організаціях, наявних за кордоном (Reports of Foreign Bank and Financial Accounts);
- Декларації про грошові надходження. Дана декларація подається в американське казначейство кожним, у кого разові надходження на рахунок готівки від комерційної або професійної діяльності перевищують порогові значення.

Крім перерахованих документів, у FDB містяться звіти про всі підозрілі транзакції і міжнародні перекази, а також форми щодо передачі справ на розгляд в органи поліції, які заповнюються FinCEN після підтвердження незаконних дій фінансових установ;

2) База приватних даних (містить відомості про корпоративну та приватну власність, її джерелом є, в основному, бази даних комерційних аналітичних центрів і спеціалізованих служб, а також інформація Митної служби та Служби внутрішніх доходів США);

3) Картотека судових справ правоохоронних органів США складається з таких джерел – баз даних:

- за джерелами (Source Database);
- з перевірки випадків відмивання грошей (Undercover Money Laundering Investigations Database);
- з передачі справ на розгляд органів кримінальної юрисдикції (Criminal Referral Database).

У картотеці судових справ правоохоронних органів США зберігаються дані на всіх осіб, які потрапляли в поле зору американських правоохоронних органів. У разі, якщо хто-небудь з них стає суб'єктом конкретного правопорушення, FinCEN у змозі надати зацікавленим відомствам досить повну про нього інформацію.

З 1991 року в FinCEN діє комп'ютерна база даних про підозрілі рахуни (Suspect Account Records – SAR/FinCEN). Крім того, FinCEN має доступ до іншої електронної бази даних митної служби Міністерства США (Treasury Enforcement Communications System – TECS II), яка дає повну картину про фінансове становище осіб, підозрюваних у контрабанді наркотиків, а також до комерційних банків даних недержавних структур і інших джерел інформації [5].

Потужне програмне забезпечення систем штучного інтелекту FinCEN дозволяє здійснювати автоматичне сканування 60 державних і комерційних баз даних і одночасно проводити аналіз розрізаних відомостей про один об'єкт (організації, приватну особу), що перебуває в різних установах США. Крім обробки фінансової бази даних, яка має конфіденційну інформацію за 25 останніх років, FinCEN використовує штучний інтелект для підготовки нових видів довідок. Вони отримали умовну назву «Форми про кримінально-карану діяльність». Такі форми складаються у FinCEN у тих випадках, коли банки, інспектори міністерства фінансів, податкової служби та інші перевіряючі виявляють підозрілі з погляду законності операції.

За заявою керівництва FinCEN, незабаром усі названі вище урядові бази даних будуть об'єднані в систему новітньої технології AI/MPP (MPP – Massive Parallel Processing), у межах якої буде здійснюватися моніторинг усього американського електронного банківського процесу в режимі реального часу.

Це дасть можливість у режимі on-line фіксувати підозрілі моменти і всі злочинні операції. Крім того, ведуться роботи з тією метою, щоб зазначена система штучного інтелекту автоматично розпізнавала заповнені від руки фінансові бланки та дешифрувала неправильно введені імена, аббревіатури та інші параметри. Це дозволить FinCEN після приєднання до системи відстеження депозитних операцій реєструвати рух фінансів у момент здійснення операції. Якщо щось викличе у локального комп'ютера підозру, федеральний комп'ютерний центр автоматично подасть сигнал тривоги комп'ютеру банку одержувача. У результаті виплату грошей буде попереджено ще до завершення банківської операції.

Таким чином, зі створенням FinCEN з'явилася можливість не тільки забезпечити централізований доступ до всіх указаних баз, але за короткий час провести аналіз і зіставлення даних, отриманих з різних джерел. За оцінкою іноземних експертів, FinCEN – це найбільша з усіх існуючих баз даних, здатна в короткий термін обробити й проаналізувати величезні обсяги інформації.

Вона надала державним чиновникам, податковим інспекторам і представникам місцевих правоохоронних органів доступ до гігантської федеральної фінансової бази даних – Federal Database (FDB).

Крім того, з 1 січня 2013 року набрав чинності Закон США «Про оподаткування іноземних рахунків» («Foreign Account Tax Compliance Act», FATCA), згідно з яким фінансові організації всіх країн (foreign financial institution, FFI) повинні укласти спеціальну угоду з податковою службою США (Internal Revenue Service, IRS) про здійснення контролю за наявністю рахунків американських платників податків (або іноземних юридичних осіб, де американські платники податків мають істотну частку володіння) і з 1 січня 2014 передавати інформацію про них в IRS. При цьому за відсутності в організації такої угоди в примусовому порядку буде утримуватися 30 %:

- 1) із сум грошових переказів, джерело яких розміщене у США;
- 2) з виручки, одержуваної під час продажу американських активів (наприклад, акцій чи облігацій), незалежно від того, чи був отриманий прибуток або збиток у результаті угоди (з 2017 року);
- 3) з усіх переказів організації, які не беруть участь (з 2017 року).

Метою FATCA є впровадження екстериторіального механізму протидії легалізації за межами США доходів, одержуваних американськими громадянами і резидентами внаслідок ухилення від оподаткування.

Для реалізації FATCA передбачено дві моделі міжурядової угоди. Згідно з першою, виконаною рядом європейських держав (Франція, Німеччина, Італія, Великобританія, Нідерланди), передбачається централізований збір інформації про американських платників податків у податковому відомстві держави з дотриманням національного законодавства і подальшою передачею цих відомостей в IRS. При цьому IRS також зобов'язується надавати відповідну інформацію в податкові органи даних країн.

Друга модель, обрана Швейцарією та Японією, передбачає укладення на міжурядовому рівні угоди з США, за якою кредитні організації повинні самостійно передавати інформацію в IRS, як правило, з порушенням національного законодавства, що регулює питання банківської таємниці.

З ухваленням міжнародним співтовариством FATCA згідно з першою моделлю, до якої схиляється більшість країн, створюється єдине інформаційне поле про банківські рахунки платників податків,

операції за якими стають доступними зацікавленим державним органам влади. Тим самим банківські офшорні зони фактично перестають існувати як такі, а злочинці позбавляються більшості схем з приховування кримінального джерела своїх капіталів. Іншими словами, під впливом закону відбувається реорганізація міжнародної системи ПЛД/ФТ у частині виходу на новий рівень взаємодії держав і перегляду їх національних законодавств.

Таким чином, на сьогодні у США створена одна з найбільш ефективних систем протидії легалізації доходів та фінансування тероризму. Це зумовлено, на наш погляд, насамперед тим, що США, маючи одну з провідних економік світу, володіють широкою мережею як кредитних організацій міжнародного рівня, так і кредитних організацій, що популярні більше на внутрішньому ринку США.

Варто також відзначити, що з упродовженням екстериторіального американського закону – FATCA – з'являється потреба у перегляді країнами національних законодавств, зокрема українського, у частині інформаційного обміну податкових органів та дотримання банківської таємниці. Виходячи з того, що більшість країн буде змушена погодитися з вимогами FATCA, світову банківську систему чекає трансформація з переходом до більшої прозорості. Потрібно зазначити, що світову організацію міжнародної системи протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, також чекають значні зміни, у частині інтенсивного обміну відомостями не тільки про осіб, які ухиляються від сплати податків, а й про тих, хто здійснює операції з легалізації інших доходів, одержаних злочинним шляхом.

Таким чином, дослідивши зарубіжну практику, а саме американський досвід організації систем протидії легалізації доходів незаконного походження та фінансування тероризму, можна зробити висновок про те, що в даній країні розроблений та запроваджений достатньо ефективний механізм боротьби з подібною загрозою. При цьому ефективні заходи щодо протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, необхідно, на нашу думку, урахувати у практичній діяльності державних органів України.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Буткевич С. А. Досвід США щодо запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом / С. А. Буткевич // Учен. зап. Таврич. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. – 2008. – Т. 21 (60). – № 1. – С. 68–74.
2. Букарев В. Б. Зарубежный опыт в сфере правового регулирования противодействия легализации (отмыванию) доходов, приобретенных преступным путем / В. Б.Букарев, Ю. В. Трунцевский, Н. А. Шулепов // Международное публичное и частное право. – 2007. – № 4. – С. 53–64.
3. Колдовський М. В. Світовий досвід боротьби з відмиванням грошей банківського сектора в сучасних умовах глобалізації фінансових ринків / М. В. Колдовський // Європейський вектор економічного розвитку : зб. наук. пр. – Д. : ДУЕП, 2008. – № 1 (4). – С. 26–32.
4. Коваленко В. В. Міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму : монографія / Коваленко В. В., Дмитров С. О., Єжов А. В. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 112 с.
5. Куришко О. О. Міжнародна система протидії легалізації доходів та фінансування тероризму / О. О. Куришко // Інноваційно-орієнтовані засади максимального використання потенціальних можливостей виробництва в умовах євроінтеграції : матеріали науково-практичної інтернет-конференції, 14–15 жовтня 2010 року. – Тернопіль : Крок, 2010. – С. 99–101.